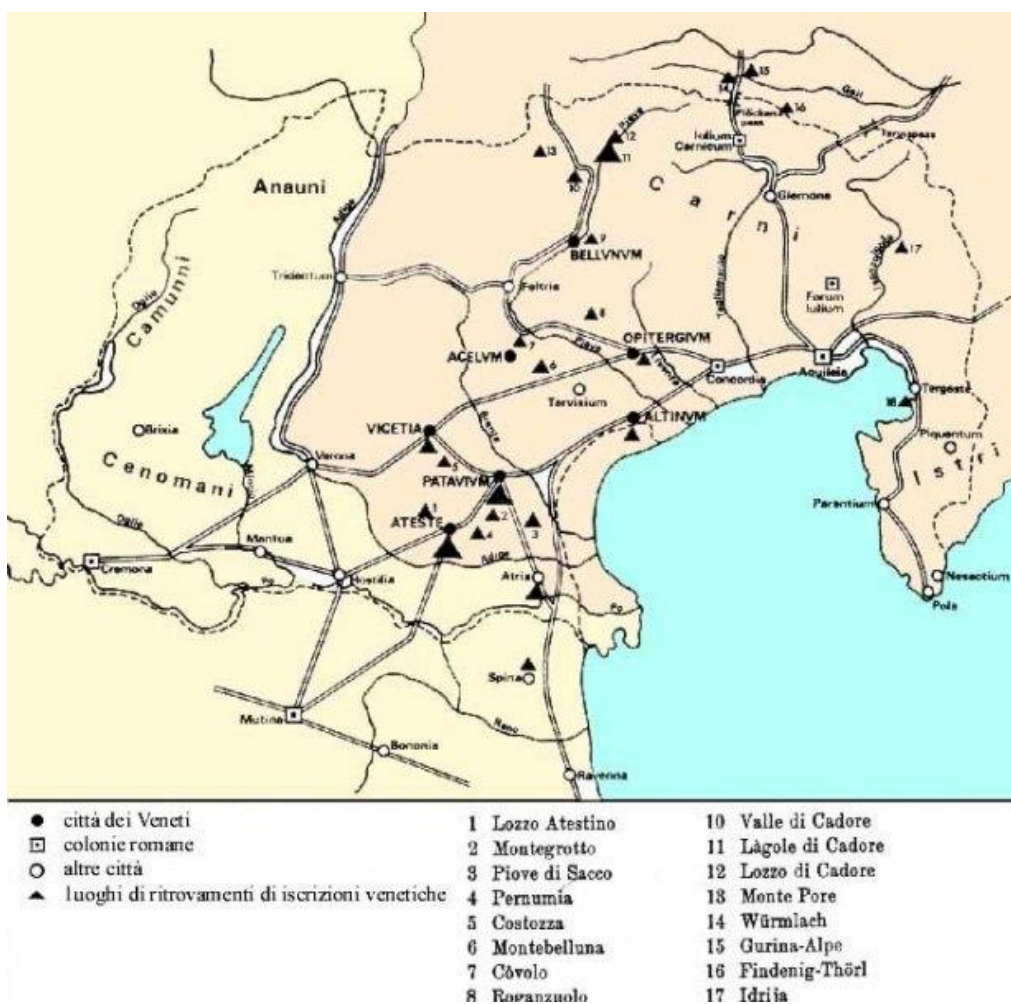

ИСТОРИЈА СТАРЕ ЕВРОПЕ: Да ли је венетска култура = српска култура?

Далибор Дрекић
15.07.2017.

Процвету венетске културе претходила је лужичка култура на простору данашње источне Немачке (1500 – 1100 п.н.е.), која се око 1200. године ширила на све стране Европе.

Венетски споменици који датирају из периода 10-6 века п. н. е. пронађени су по целој средњој Европи, Швајцарској, северној Италији, Аустрији, Словенији, на простору целог Балкана до Румуније, Бугарске, Македоније и Грчке (Retija (Реција), Venetia (Венеција), Vindelitia (Винделиција), Norik (Карантанија), Moravia (Моравска), Panonia (Панонија), Istria (Истра) и Dalmatija (Далмација)), а један правац ширења Венета доспео је и до Скандинавије.

Распрострањеност венетских споменика на северу Италије и у Словенији и Истри

Битна карактеристика ове културе била је спаљивање покојника, односно њихово закопавање у жар на великим гробљима.

Етрурске златне таблице из Пирга

Због тога се она често назива **културом урнених поља** (нем. Urnenfelderkultur, енгл. Urnfield culture). Између 10. – 6. века п.н.е. становници ових места у историјским изворима, називају се **Венети**, а неколико стотина година називају се **Венеди, Венди и Винди**.

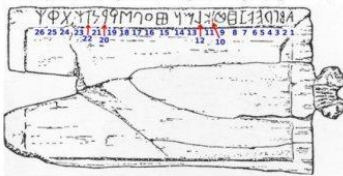
Обједињени културни простор Венета који се простирао између Балтичког и Јадранског мора прекинула је **најезда Келта (око 400. г. п. н. е.)** који су густо населили средишње делове тог простора, док се у Скандинавији и јужно од Алпа задржала оригинална венетска култура.

На пример у Падској низини и на јужној страни Алпа и даље су настајале нове провинцијске културе (Este, Villanova, Golasecca, Melan, источни и западни Hallstatt).

Римски историчари попут Плинија, Тацита и Прокопија (Plinius, Tacitus and Procopius) помињу сродна племена као што су Венети, Енети, Славини и Анти (Veneti, Eneti, Sclavini and Anti) која у првом и другом веку живе на северу, око реке Дњепар до југа, око реке Висле.

The Alphabet

The earliest alphabet so far found in Etruria is scratched on the margin of a miniature ivory writing tablet found in a tomb at Marsiliana d'Albegna (fig. VII-1).⁷ It is a perfectly good archaic Greek alphabet of twenty-six letters: alpha, beta, gamma, delta, epsilon, digamma, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, san, koppa, rho, sigma, tau, upsilon, chi, phi, and psi (fig. VII-2).

VII-1. Miniature writing tablet from Marsiliana d'Albegna with model alphabet. 8.8 cm. x 3 cm. Ivory (the back was originally covered with gold leaf). Ca. 650 B.C. Florence, Museo Archeologico, Inv. 93480. (Drawing from Sprenger-Bartoloni, fig. 1.)

Етрурска азбучна таблица за писање у воску (археолошки музеј у Фиренци инв: 93480) – Схематски приказ алфабета

Венети се помињу и у списима бројних античких аутора, као што су Страбо, Помпоније, Мела и Касије Дио (Strabo, Pomponius, Mella, Cassius Dio), који их смештају широм источне Европе, као и на крајњи југ, у Малу Азију.

У Хомеровој Илијади Венети се помињу као савезници Троје, што указује на могућност њиховог живљења на Балкану и пре 8 века п. н.е .

Херодот у 5. веку п.н.е. помиње становнике Балкана које назива Енети (Eneti).

Квинт Куртије Руфус (Quintus Curtius Rufus) помиње Венете као део војске Александра Великог у 4. веку п..н.е.

Венетски језик српски је језик

На основу атестинских таблица из предримскога периода (Es 23, Es 24, Es 25 и Es 26) нађених на локалитету Есте (антички град Атесте), југозападно од Падове у Италији, словеначки лингвиста и венетолог академик Матеј Бор (право име Владимир Павшич, 1913-1993) открио је словна правила венетског писма и граматике (М. Бор, „Венети, наши давни преци“).

Ови написи представљају најбоље сачуване венетске писане споменике.

Ateste Letters		Uncommon Letters	
1 A	𐀀	20 T	𐀠
2 E	𐀁	21 T.D	𐀡
3 I,J	𐀂	22 H	𐀢
4 O	𐀃	23 B,V	𐀣
5 U	𐀄	24 Ć	𐀤
6 V	𐀅		
7 D	𐀆		
8 T,T'	𐀇		
9 K	𐀈		
10 L	𐀉		
11 M	𐀊		
12 N	𐀋		
13 P	𐀌		
14 Š,Ṣ	𐀍		
15 R	𐀎		
16 S,Z,Ž	𐀏		
17 B,V	𐀐		
18 G,H	𐀑		
19 C	𐀒		

Венетско (атестинско) писмо

Многи венетолози су покушавали да их растумаче помоћу латинског језика сврставајући венетски у италску, односно кентумску групу језика.

Бор је помоћу примера различитих облика глагола „јекати“ успео да докаже да је реч о словенском језику, а његову тезу додатно су појаснили И. Томажич у огледу „Чудноват споменик наших предака“ и А. Хорак у огледу „О Slovanech úplně jinak“, Визовице, 1991.“.

Теорију је помоћу понављања многих сугласничких скупина и словенских корена речи (брб, врв, грг, дрд, крк, мрм, прап, прип, прп, срс, трт, шрш...) потврдио и Д. Капља.

Бор је у написима пронашао много анаграма и палиндрома који су често употребљавани због тога што им се због двострукости читања придавала магична моћ, али и због тога што су представљали облик скривеног писања.

И балкански и италски Венети често су користили анаграме и палиндроме и из обичне забаве, што потврђују записи без религијског или магијског садржаја, нађени на предметима из свакодневног живота (посуђе, алати и сл.).

Хорак наводи да етрурски господари углавном нису знали да читају и пишу, због чега су својим словенским робовима поверавали одређене писарске послове, а Венети су путем скривеног писања остављали различите поруке.

М	М	Δ	ϣ	ϥ	↓	ϥ	И	И	Υ	Z	ϥ	8	〉
m	šč	d	r	p	ch	g	n	č	u	z	ž	w	č

Балканска варијанта „етрурског алфабета“ Према А. Хораку

М	М	Δ	ϣ	ϥ	Υ	Υ	↓	V	ϥ	ϥ	ϥ	〉
m	šč	d	r	p	ch	n	c	u	z	ž	v	č

Италска варијанта „етрурског алфабета“ Према А. Хораку

Дешифрујући га, Билбија је приметио да његових 26 слова, када се напишу наопако (с лева на десно), наликују словима српске ћирилице.

На везе између етрурског (тј. расенског) и данашњег српског језика указали су бројни научници, пре свих, **Светислав Билбија и Радивоје Пешић.**

Етрурски етноним из 6. века пре наше ере, написан као две речи (Златне таблице, Пирг)

И сам корен многих етрурских речи идентичан је корену српских речи истога смисла.

Светислав Билбија, а потом и Радивоје Пешић и Божидар Митровић су у овом писму нашли и потврде објашњења имена „Словени“ (КолоВени: коло=сунце, Венетс=лоза, род: род сунца, лоза сунца) и „Расени“ (РасСени: сенке сунца).

Зависно од простора где се употребљавало, писмо је временом модификовано, због чега се разликују **две основне варијанте:**

италска (на простору данашње северне Италије, Словеније и Истре) и балканска (простор Балкана и северног дела Мале Азије).